

II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

УДК 336.132.1:351.863

Кремень В.М., к.е.н., доцент

Бочкарьова Т.О.

Сумський державний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

На сьогоднішній день в Україні розроблено наступні офіційні методичні рекомендації, які так чи інакше стосуються комплексного оцінювання фінансової безпеки: система економічної безпеки Національного інституту проблем міжнародної безпеки при РНБО України та розрахунок рівня економічної безпеки України Мінекономіки України.

Фахівці Національного інституту проблем міжнародної безпеки при РНБО України для визначення фінансової безпеки пропонують використовувати наступні індикатори: рівень монетизації економіки; рівень зовнішнього боргу до ВВП; рівень внутрішнього боргу до ВВП; рівень валових міжнародних резервів НБУ (у місяцях імпорту); рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет (відношення доходів зведеного бюджету до ВВП); рівень дефіциту бюджету до ВВП; рівень трансфертів з державного бюджету щодо ВВП; рівень видатків зведеного бюджету до середньорічної чисельності населення; рівень втрачених бюджетних надходжень внаслідок тінізації (у % до ВВП); річний приріст інфляції; середньорічна вартість банківських кредитів; обсяг кредитування реального сектору економіки відносно ВВП; частка кредитів у переробну промисловість у кредитуванні економіки [**Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.**].

У методичних рекомендаціях Мінекономіки України передбачається, що фінансова безпека включає в себе наступні складові – банківську безпеку,

II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

безпеку небанківського фінансового сектору, боргову безпеку, бюджетну безпеку, валютну безпеку та грошово-кредитну безпеку [2]. В цілому погоджуючись з такою структурою фінансової безпеки, розглянемо детальніше індикатори, використовувані для оцінювання складових фінансової безпеки.

Система показників оцінювання кожної зі складових фінансової безпеки, на наше переконання, має демонструвати рівень певних загроз й ризиків щодо фінансової безпеки держави, а не просто відображали рівень розвитку того чи іншого сегменту фінансового сектора. Також система показників для кожної зі складових фінансової безпеки має бути лаконічною, що на практиці означає використання не більше 5-6 показників для кожної складової фінансової безпеки з урахуванням її комплексного характеру. Окрім того, показники оцінювання однієї складової фінансової безпеки не повинні перетинатися з показниками іншої.

З огляду на проведений критичний аналіз існуючих науково-методичних підходів щодо оцінювання фінансової безпеки держави та особливостей інформаційного забезпечення вітчизняної фінансової статистики нами пропонується для складових фінансової безпеки держави використовувати наступні показники: банківська безпека – частка проблемної заборгованості у сумі кредитів, наданих резидентам; співвідношення банківських кредитів і депозитів в іноземній валюті; частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків; частка активів найбільших п'яти банків; співвідношення зобов'язань і ліквідних активів; норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента; безпека небанківського фінансового сектору – частка валових страхових премій, належна першим трьом страховикам; обернений показник до частка капіталізації лістингових компаній фондового ринку у ВВП; волатильність індексу ПФТС; частка валових страхових премій, належна першим трьом страховикам; частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам; боргова безпека – відношення державного боргу та гарантованого державою боргу до ВВП; відношення обсягу валового

II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

зовнішнього боргу до ВВП; середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку; індекс ЕМВІ+Україна; відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу; бюджетна безпека – відношення дефіциту/профіциту бюджету до ВВП; відношення дефіциту/профіциту бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління до ВВП; рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет; відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету; валютна безпека – індекс зміни офіційного курсу національної грошової одиниці до долара США; валові міжнародні резерви; кредити в іноземній валюті в загальному обсязі кредитів; рівень доларизації грошової маси; грошово-кредитна безпека – питома вага готівки у грошовій масі; індекс споживчих цін; питома вага короткострокових кредитів строком до 1 року у загальному обсязі кредитів; питома вага кредитів, наданих сектору загального державного управління та іншим секторам економіки, у загальному обсязі кредитів; обсяг вивезення фінансових ресурсів за межі країни; різниця між процентною ставкою за новими кредитами резидентами, наданими депозитними корпораціями (крім НБУ) в національній валюті, та індексом споживчих цін.

Література

1. Система економічної безпеки держави / Під заг. ред. д.е.н. проф. Сухорукова А.І. / Національний інститут проблем міжнародної безпеки при РНБО України. – К.: Стилос, 2010. – С. 366-394.

2. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджена наказом Міністерства економіки України № 1277 від 29.10.2013. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii>